

ACC. N:R M. 10736: 1-5.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Lovante Skåhle*

Härad: *N. Åsbo* Adress: *Perstorp*

Socken: *Perstorp, Färingtofta* Berättat av: .....

Uppteckningsår: *1948* Född år *1891* i *Månstorp, Färingtofta*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julgrannen.

s. 1-5.

36.8.17.

Julgranen.

(H. O. 17)

3/ Stor knappast att julgran användes i
vare sig Färingtäfte sk. / min födelsestuga eller
i Perstorps (där jag bott sedan 1901) före
1885-90, enligt de upplysningar jag erhållit
bland äldre allmogon. I varje fall inte som
allmännt bruk. Den förste levande, klädda
julgran jag såg var hos en religiös handlar-
de i Gularp, den s. k. "Petter-kula". Den före-
kom i samband med en söndagskolfest och
var för de flesta en sensation. Det var år
1894. Min egen första gran erhöll jag året
därpå. Den var konstgjord och köpt neråt
malin-lund till, möjligtvis Teckomatorp.

4/ Som regel var det husfaderns gäta, eller
någon annan vuxen manlig familjemedlem

5/ som valde ut granen i skogen och högg den^{20/}
var efter sitt eget tycke: ej för tät och ej
för glas, med rak toppspira, gärna med lummiga
grenar och mörka, grova barr. Den höggs en eller
två dagar före julafton, togs in och kläddes
själva julaftons dagen.

6/ Man satte granen i ett träkors, på somliga
ställen i den s.k. varppolen, som ofta var en
kraftig, massiv kloss, med köl i centrum.
Tibland töcktes foten med ett lokar, någon en-
staka gång såg jag massa användes.

6/ Granen pryddes med ljus, äpplen, peppar-
kakor (runda, stjärnbormade, som gubbar, ~~gubbs~~
gummor, grisar o. d.) flötade, en- eller tvåfötig-
ade pappersskorpar med nötter i, pappersgir-
langer och senare också: glitter, bomull och
blaggar.

7/ Någon hade stor, glittrande stjärna i toppen,

andra åter: svenska plaggan, senare blev
det jultänglar, glänsande glasspiror u. u.

8/ De första ljuskötlarna voro ganska pri-
mitiva, en stöttstådsupiral vars enda dragits
ut till en viss speke, vilken stackes ner ge-
nom grangräven.

9/ Till en början köptes nog ringa andra prydn.
nader än ljus, köttare och möjligtvis något att
plagera i toppen, sedan blev det glitter, flaggor
konfekt u. u.

10/ Där som fanns barn i familjen och sär-
skilt där den pietistiska andan ej var allt
för utpräglat, blev det nog lite dans kring
graven. De vuxna deltog sällan däri.

11/ Var med på s. k. julgransplundring år 1899.
hos Jacob Johansson i Öretorp, Färingtäfte
ska. D. v. s. v. plökade av hela klädseln och
lade i en löda. Det ätbara - konfekt, äppel u. d.

- delades naggranut upp mellan husets barn,
men även jag, ende utomstående deltagare,
fick min andel.

12/ Granen stod i regel inne till första sönda-
gen efter "knut". Den komnade sedan ute på
vedkisten

13/ Den konstgjorda julgran jag fick 1895, var
en bordsgran, kanske 60 cm. hög, med flätad
- eller röttare virad - stöftrödstomme utgörande
fot, stam och det nästan horisontellt stående
grenverket. Denna stomme var virad med
bruna och mörkt gröna allgarnströdar. 7 grenar-
na satt fasta ljushällare och varje gren var i
spetsen prydd med en brokig fjädervippa. 7
varje vippa fanns en gul, en grön, en blå,
en röd och en violett fjäder, samtliga i
klara lysande färger. Vill minnas att det
fanns en vit fjäder med också, dock ej sätter

men de andra kan jag tydligt se lysa för
mig än i dag. I toppen var en större vippa,
i samma färg, men ^{med} något större, yvigare, ljödjar.
För grund av åldern fick jag ej använda några
granna gran mer än den juke, sedan blev det
en naturlig bordgran till en början, och den
sista gotiska julgranen först 1901.
I julenar vid dörrarna, så långa, jämna
och välvuxna som möjligt är en betydligt
äldre julsed, ha förekommit i såväl
Perstorps som Färingtofta m. fl. socknar
sedan så långt tillbaka någon minns.
Dessa placerades vid såväl huvudingång,
som övriga, i det flera funnas, och man
sig sällan några stuga, har fattig och fall-
färdig som helst, vars ingång ej pryddes
av julenar.